

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים

שבת שקלים

הפטרה: ויכרות יהודע. אשכ: בן שבע שנים

כב' שבט תשע"ז

צאת השבת ר"ת 18:44

מברכים הודש אדר שיחול ביום ראשון ושני

המולד ביום ראשון בשעה שש, 20 דקות ו-9 חלקים

גיליון 424

יציאת השבת:

18:10

ירושלים: 18:11

כניסת השבת:

17:00

ירושלים: 16:57

ואֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תַּעֲשִׂים לְפָנֶיהֶם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשה זו מובאים לפנינו מערכת מסועפת של חוקים ומשפטים, בעיקר בתחום של בן אדם לחברו. וכך דרש בעל הטורים, הוא רבי יעקב בן רבנו אשר, את הפסוק הפותח את הפרשה: ואלה – נוטריקון ו'חייב א'דם ל'חקור ה'דין. המשפטים. נוטריקון ה'דין מ'צווה ש'יעשה פ'שרה ט'דם י'עשה מ'שפט. אשר. נוטריקון א'ם ש'ניהם ר'וצים. תשים. נוטריקון ת'שמע ש'ניהם י'חד מ'דברים. לפניהם. נוטריקון ל'א פ'ני נ'דיב י'הדר. ה'תנכר מ'הם. הציווי לדיין שלא לשאת פנים ולא לקחת שוחד, הוא יסוד מרכזי בחוקה היהודית.

על רבי ישמעאל בנו של רבי יוסי בן חלפתא מסופר שהיה דיין במקומו וזהיר אפילו מאבק שוחד. וכך מסופר (כתובות קה, ב:): "רבי ישמעאל ברבי יוסי היה אריסו רגיל להביא לו כל ערב שבת סל של פירות (מפרדסו של רבי ישמעאל), פעם אחד הביא לו בחמישי בשבת, אמר לו: מה נשתנה היום? אמר לו: דין יש לי ואמרתי אביא לך הפירות על הדרך. לא קבל ממנו. אמר לו: פסול אני לך לדין. הושיב שני תלמידי חכמים ודנו לו את דינו. כשהיה הולך ובא אמר לעצמו: אילו היה רוצה לטעון היה טוען כך ואילו היה רוצה לטעון היה טוען כך. אמר תיפח רוחן של מקבלי שוחד! ומה אני שלא נטלתי ואילו נטלתי שלי נטלתי – כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה."

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוזקים *

הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

פרשת שקלים

השבת מוציאים שני ספרי תורה, באחד קוראים את פרשת השבוע – פרשת משפטים, ובספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'מחצית השקל' מתוך פרשת כי תשא.

פרשת שקלים:

בזמן שבית המקדש היה קיים, מצות עשה על כל אדם מישראל ליתן מחצית השקל בכל שנה ושנה, להקריב מהם כל קרבנות הציבור במקדש, עולות התמיד והמוספים והנסכים והמנחות והקטרת וכו'. וצריך להביא הקרבנות בכל השנה מן התרומה של אותה שנה ולא של שנה אחרת: והכל בכלל מצוה זו, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חֵיב. אם אין לו, הוא לווה מאחרים או שואל מהם משכון וממשכנו, או מוכר כסות שעל כתפו ונותן מחצית השקל כסף, שנאמר (שמות ל): הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמִּחְצִית הַשֶּׁקֶל וגו':

ואינו נותנו בפעמים רבות, היום מעט ולמחר מעט, אלא נותנו כולו כאחת, בפעם אחת. וכשהוא נותן מחצית השקל, הוא נותן מטבע של כסף שמשקלו לא פחות ממאה וששים גרעיני שעורה. ולאחר שהוסיפו שתות על המשקל, משקלו – מאה תשעים ושנים גרעיני שעורה:

כל שקלי התרומה שמכל ישראל היו צריכים לבוא לבית המקדש עד לראש חדש ניסן שבכל שנה. לפי שבראש חדש ניסן היו תורמין מן הלשכה שכל השקלים באים לשם, ומוציאים משם כדי לקנות הקרבנות משקלים חדשים שנאמר (במדבר כח): וְזֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ – אמרה תורה, חֹדֶשׁ וְהֵבֵא קָרְבַּן מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה. וצריך שיהא לכל ישראל חלק באותם הקרבנות שבאים לכפר על כל ישראל:

לפיכך התחילו בראש חדש אדר להשמיע על השקלים, כדי שיכין כל אחד ואחד מחצית השקל שלו, ויתנו כל ישראל את שקליהם בעונתם. בחמשה עשר באדר, ישבו השולחנים בכל עיר ועיר ותובעים בנחת; ומי שלא נתן, עדין אין כופין אותו ליתן. בחמשה ועשרים ישבו במקדש לגבות, ומכאן ואילך כופין את מי שלא נתן – עד שיתן:

ותקנו חכמים, שבשבת הסמוכה לאדר, או בשבת שחל בה ראש חדש אדר, יהו קורין בתורה בפרשת שקלים. לפי שבשבת כל העם נאספים לבתי כנסיות ובתי מדרשות ושומעים את הקורא בתורה, נמצא שקריאה זו בפרשת שקלים היא ההכרזה הראשונה על מצוה זו לעשותה בעונתה:

ועכשיו שאין בית המקדש קיים ואין לנו קרבנות וגם מצות מחצית השקל אינה נוהגת, אף על פי כן אנו קורין בתורה בפרשה זו במועדה, כדי שתחשב לנו הקריאה בתורה כאילו קימנו את המצוה בפועל, בכתוב (הושע יד): וְנִשְׁלַמָּה פָּרִים – שְׁפָתֵינוּ. עוד טעם, לפיכך צו חכמינו לקרוא בפרשת שקלים במועדה, גם בזמן הזה – מהרה יִבְנֶה המקדש, ויהיו המצוות סדורות בידינו:

וחביבה מצוה זו על ישראל, כי ממנה לומדים לאהבה את כל אחד מישראל אהבה גדולה שהרי כולם שוים לפני הקדוש ברוך הוא, והגדולה שבעבודות המקודשות, אלו קרבנות הכפרה, נעשית על ידי כל ישראל בשוב, ואין עני ואין עשיר לפני המקום ולא קרוב ורחוק אלא הכל קרובים, וקרוב כולם עולה לריח ניחוח לפניו, לכפר עליהם על כל עוונותיהם:

שבת שקלים בבית הכנסת:

שבת שקורין בה פרשת שקלים, אם היא חלה בסוף ימי שבט מוציאים בבית הכנסת שני ספרי תורה; באחד קורין בפרשת השבוע שבעה אנשים, ובשני קורא מפטיר בפרשת 'כי תשא' שבה נאמרה מצות מחצית השקל. ואם שבת זו היא ראש חדש אדר – מוציאים שלשה ספרים; באחד קורין בפרשת השבוע ששה אנשים עד סוף הפרשה, בשני קורא השביעי בסדר פינחס מענין ראש חדש, ובשלישי קורין 'כי תשא' מענין מחצית השקל:

ואף על פי שקורין בתורה בשתיים או בשלש פרשיות משנים או משלשה ענינים, אין מפטירין בנביא אלא מענין אחד, מענין של שקלים בלבד, במעשה של יהודיע הכהן ויהואש המלך שעל ידם נדב העם לבדק הבית (מלכים – ב יא), שלעולם מפטירין בנביא מענינה של הפרשה האחרונה שקראו בה.

פרשת השבוע מפני שהיא תדירה, קורין בה ראשונה. פרשת מוספי החדש שהיא תדירה יותר מפרשת שקלים, וקורין אותה כמה פעמים בשנה, נקראת אחריה; פרשת שקלים שאינה נקראת אלא פעם זו בלבד, נקראת בסוף:

הרי שאמרנו למעלה, הטעם שמוציאין שני ספרים ולא גוללין מפרשה לפרשה בספר אחד – מפני טורח הציבור; ובדין היה שבשבת שקלים לא יהו מוציאין אלא ספר אחד, כיון שפרשת השבוע קרובה תמיד לכי תשא, אף על פי כן כבר פשט המנהג להוציא ב' או ג' ספרים גם בשבת שקלים:

שבת שקורין בה פרשת שקלים, אם היא חלה בסוף ימי שבט מוציאים בבית הכנסת שני ספרי תורה; באחד קורין בפרשת השבוע שבעה אנשים, ובשני קורא מפטיר בפרשת 'כי תשא' שבה נאמרה מצות מחצית השקל. ואם שבת זו היא ראש חדש אדר – מוציאים שלשה ספרים.

מקדים רפואה למכה:

למה פרשת 'שקלים' קודמת לפרשת 'זכור'? אלא שכבר נאמר למעלה בענין זה, לפיכך קורין במצות מחצית השקל בשבת הסמוכה לאדר, לפי שבאחד באדר היו משמיעין על השקלים לתרום אותם בעונתם; אבל דבר זה גופא טעון הסבר, למה משמיעין על השקלים באחד באדר, והלא בחדש אדר יש עוד מצוה של זכר מחית עמלק, ומצות מחית עמלק נאמרה לישראל קודם מצות מחצית השקל?

טעם הדבר, מפני שבזכות מצות שקלים זוכים למחית עמלק, והקדוש ברוך הוא צִוָּה לישראל לתת מחצית השקל כופר נפש, כדי להקדים רפואה למכה. 'אמר ריש לקיש: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל (וְעִשְׂרֵת אֲלָפִים כֶּכֶר כֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל יְדֵי עֲשֵׂי הַמֶּלֶאכָה לְהֵבִיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ – אסתר ג), לפיכך הקדים שקליהן לשקליו. והיינו דתנן: 'באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים: 'וצריכין ישראל לתת שקליהם לפני שבת זכור. ואסור לומר עליהם 'לשם כופר', אלא 'לשם נדבה'. (ע"פ ספר התודעה).

סדר תענית דיבור

על פי קונטרס היחיילי לרב יצחק אלפיא זצ"ל

מפורסם המנהג שבשבת סיום של שבתות השובבים (ר"ת של הפרשיות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו ומשפטים), נוהגים לעשות תענית דיבור, ובה קוראים ג' פעמים את ספר התהילים בתוספת ח' מזמורים כנגד תנ"ח מחנות מלאכים, ומעלת תענית זו עצומה עד מאוד.

סגולת התהלים וסדר הנהגת הלמוד כפי שצריך להכריז עליה מבעוד מועד: אנו מודיעים על תענית דבור וסגולת התהלים הנחשבת להפסקה גדולה, "לתענית משבת לשבת" כמו שכתב הרב נועם אלימלך זצוק"ל. וידוע שתענית משבת לשבת נחשבת לחמשה וששים אלף ושש מאות תעניות (65,600). כל מי שירצה להשתתף בלימוד ביום שבת קודש, צריך לקבל על עצמו את התנאים האלה מלב ונפש בלי שום זכר הכרח וכפייה ומטרה ופנייה כלל ועיקר, כי אם לשם שמים.

- א. אין לדבר כלל מהתחלת הלימוד בספר התהלים עד הגמר, גם לא בדברי תורה ולא בשאלת שלום.
ב. יכוון לתקן מה שפגם ועוות בהפסיקו בלימוד התורה הקדושה בדברים בטלים. ולתקן פגם שדבר דברי חול בבית הכנסת, ודבר דברי חול בשבת קודש, ולהתחרט מכל מעשה לא טוב שעשה נגד רצונו של ה' יתברך, בין במצוות עשה בין במצוות לא תעשה. להרהר בלבו תשובה שלימה על כל עונותיו חטאיו ופשעיו ובפרט על החמורות, כגון: הוצאת ש"ז לבטלה, על דיבור לשון הרע ועל דבור בבית הכנסת ובשעת לימוד תורה.
ג. יקבל על עצמו מצוות צאהבת לרעך כמוך, ויכלול את כל עם ישראל.
ד. לומר את כל הלימוד מתוך ובנעימה, בלי להפסיק כלל.
ה. תענית הדיבור היא רק ביום השבת ולא מערב שבת.
ו. מותר לומר 'שבת שלום' אחר התפילה, (רק לא בתוך קריאת התהלים ג' פעמים).
ז. הלימוד נעשה דווקא בימי השוכבים המסוגלים לתיקון החטאים הידועים.
ח. נוהגים לומר בסוף הלימוד יהי רצון ותפילת הסגוריא, (ובשבת מדלגים כל לשון של וידוי וכד').
י. נוהגים לתת צדקה לעמלי תורה ולנזקקים הגונים.

סגולה נפלאה לבטל גזירה ולהפך עצה אויבנו, שיאמר אחר תפילת הסגוריה בש"ק
הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי רוא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בניס: ואתה אמרת היטב איטיב עמך
ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב:

הציבור יחזרו על הפסוקים, אח"כ יאמר החזן בכוונה גדולה עשר פעמים:
 בשם עשר י בשם חמש ה בשם שש ו בשם חמש ה תופר עצת כל אויבנו וצרינו ושונאנו
 כולם יחד: **עֲצוּ עֵצָה וְתַפְּרֵה דְבָרָא דְבָרָא וְלֹא יִקּוּם כִּי עֲמָנוּ אֵל: וְיֵצֵא יְדוּד וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהֵם כִּיֹּם הַלְחָמָא בְּיָמֵינוּ**
קָרִיב: תְּזַרֵּם וְרוּחַ תְּשָׂאֵם וְסִפְרָה תִּפְיֵן אוֹתָם וְאַתָּה תְּגִיל בִּידוּד בְּקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל: לֹא יִרְעוּ וְלֹא
יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרָקָדָשִׁי כִּי מִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעָה אֶת יְדוּד כְּמִים לִים מְכַסִּים:

יהי רצון שתתקבל תפילתנו לפני שוכן מרומים לישועת הפרט והכלל
לגשמי ברכה, לחיים טובים ולשלום, אמן כן יהי רצון.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

[illegible]

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה